

O'ZBEKISTONDA EKSTREMAL TURIZMNI RIVOJLANTIRISH

Qaharov Diyor

Toshkent kimyo xalqaro universiteti, turizm fakulteti, talabasi

Raimov Nazar

Toshkent kimyo xalqaro universiteti, turizm fakulteti, talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada biz O'zbekistonda rivojlanib borayotgan ekstremal turizm hodisasini o'rganamiz, sayohatchilarning tasavvurini o'ziga jalb etuvchi va ularning bu qadimiy zaminni o'zlashtirish tarzini o'zgartiruvchi sarguzashtli mashg'ulotlarni o'rganamiz. Tyan-Shan tog'larining cho'qqilarida qoyaga ko'tarilishdan tortib, Qizilqum cho'lining qumli qumtepalari bo'yab kvadrosiklda o'tishgacha O'zbekiston tezda adrenalin bilan to'ldiriladigan eskapadlar o'yin maydonchasiga aylanib bormoqda, bu esa tashrif buyuruvchilarni nafas olishini va ko'proq narsani xohlashini va'da qiladi.

Kalit so'zlar: ekskursiya, ekstremal turizm, an'analar, turizm, madaniyat, manzil.

АННОТАЦИЯ

В этой статье мы исследуем новый феномен экстремального туризма в Узбекистане, изучая приключенческие мероприятия, которые захватывают воображение путешественников и меняют их представление об этой древней земле. От скалолазания по скалистым вершинам Тянь-Шаня до катания на квадроциклах по песчаным дюнам пустыни Кызылкум – Узбекистан быстро становится площадкой для адреналиновых приключений, которые обещают заставить посетителей затаить дыхание и хотеть большего.

Ключевые слова: экскурсия, экстремальный туризм, традиции, туризм, культура, дестинация.

ANNOTATION

In this article, we explore the emerging phenomenon of extreme tourism in Uzbekistan, exploring the adventure activities that are capturing travelers' imaginations and changing the way they experience this ancient land. From rock climbing in the rugged peaks of the Tien Shan Mountains to quad biking across the sandy dunes of the Qizilkum Desert, Uzbekistan is fast becoming a playground of adrenaline-fuelled escapades that promise to leave visitors breathless and wanting more.

Key words: excursion, extreme tourism, traditions, tourism, culture, destination.

KIRISH

Markaziy Osiyoning markazida joylashgan O'zbekiston tarix, madaniyat va an'analarga boy mamlakatdir. O'zining qadimiy obidalari, rang-barang bozorlari va mehmondo'st xalqi bilan mashhur bo'lgan bu jo'shqin mamlakat azaldan Ipak

yo'lining sirlarini o'rganishga, uning o'tmishi sirlarini ochishga intilayotgan sayohatchilarni o'ziga jalb etib kelgan. Biroq, O'zbekistonda turizm industriyasi rivojlanishda davom etar ekan, mamlakat bo'ylab yangi hayajon to'lqini – ekstremal turizmning yuksalishi kuzatilmoqda. So'nggi yillarda O'zbekistonda adrenalinni yaxshi ko'radiganlar va sarguzasht ishqibozlariga mamlakatni butunlay yangicha ko'rinishda his qilish imkoniyatini taqdim etuvchi ekstremal turizmning jadal rivojlanishiga guvoh bo'ldi. O'zining rang-barang va go'zal landshafti, baland tog' tizmalaridan tortib keng cho'llarga qadar an'anaviy turizm chegaralarini kengaytirishga va'da beradigan ko'plab hayajonli va yurakni gurkiradigan tadbirlar uchun ajoyib zamin yaratadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekistondagi ekstremal turizmning hayajonli olamini ochayotganimizda bizga sayohatga qo'shiling, bu yerda hayajon izlovchilar sarguzasht hayajonini ushbu ajoyib mamlakatni belgilaydigan boy madaniyat va tarix gobelenlari bilan uyg'unlashtira oladi. O'zbekistondagi sarguzasht ruhini o'z zimmasiga olish uchun jasur odamlarni kutayotgan go'zallik va adrenalin to'ldiruvchi tadbirlarni o'rganib, umr bo'yi hayajonni boshdan kechirishga tayyor bo'ling. So'nggi yillarda O'zbekiston o'zining boy tarixi, ajoyib arxitekturasi va jo'shqin madaniyati bilan dunyoning turli burchaklaridan tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb etib, sayyohlik sohasida to'lqinlar hosil qilmoqda. Mamlakat uzoq vaqtdan beri YuNESKOning Butunjahon merosi ob'yektlari va qadimiy ipak yo'li shaharlari bilan mashhur bo'lsa-da, turizm industriyasini o'z ichiga olgan yangi tendentsiya – ekstremal turizm paydo bo'lmoqda. Ekstremal turizm, shuningdek, sarguzasht turizmi, an'anaviy diqqatga sazovor joylar chegaralarini kengaytiruvchi va sayohatchilar uchun noyob, hayajonli tajribani taklif qiluvchi noan'anaviy va adrenalinni to'ldiradigan faoliyat bilan shug'ullanishni o'z ichiga oladi. O'zbekistonda ekstremal turizmni rivojlantirish jadal rivojlanib, tashrif buyuruvchilarga mamlakatni butunlay yangicha ko'zdan kechirish imkoniyatini taqdim etmoqda. O'zbekistondagi ekstremal turizm uchun asosiy diqqatga sazovor joylardan biri bu turli xil sarguzashtli tadbirlar uchun ajoyib muhitni ta'minlovchi rang-barang landshaftdir. Tyan-Shan va Pomir-Oloy tizmalarining shiddatli tog'laridan tortib, Qizilqum va Qoraqumning bepoyon cho'llarigacha, O'zbekiston hayajonli sayohatlarga o'tlanmoqchi bo'lgan adrenalinni yaxshi ko'radiganlar uchun o'yin maydonchasini taklif etadi. Ulug'vor Tyan-Shan tog'larida adrenalin, qoyaga ko'tarilish va alpinizmni qidirayotganlar uchun qiyin, ammo foydali tajriba taqdim etadi. Shaffof qoyalar, qorli cho'qqilar va hayajonli manzaralar sarguzashtchilar uchun o'z mahoratini sinab ko'rish va yangi cho'qqilarni zabt etish uchun ideal zamin yaratadi. Tezlik va hayajonga moyil bo'lganlar uchun O'zbekistonning bepoyon cho'llarida yo'ldan tashqarida kvadrosikl va qumtepa suzish boshqa hech kimga o'xshamaydigan hayajonli tajribani taqdim etadi. Qumli kengliklar bo'ylab sayr qilish, to'lqinli qumtepalar bo'ylab manevr qilish va quyosh botishining hayratlanarli manzaralariga sho'ng'ish hayajon

izlovchilar uchun unutilmas xotiralarni yaratadi. Bundan tashqari, O‘zbekistonning savdo yo‘llari chorrahasida joylashgan noyob geografik joylashuvi va boy madaniy merosi ekstremal turizm tajribasiga qiziqish uyg‘otadi. Tashrif buyuruvchilar mamlakatning o‘tmishi va buguni haqida chuqurroq tushunchaga ega bo‘lish uchun qadimiy shaharlarni o‘rganish, tarixiy joylarni ziyorat qilish va mahalliy aholi bilan muloqot qilish orqali adrenalin to‘ldiradigan faoliyatni madaniy sho‘ng‘ish bilan uyg‘unlashtirishi mumkin. O‘zbekiston o‘z turizm sektorini ilgari surish va takliflarini diversifikatsiya qilishda davom etar ekan, ekstremal turizmning rivojlanishi sarguzasht ishqibozlari uchun mamlakatni sarguzashtli va hayajonli tarzda his qilishlari uchun yangi yo‘l ochadi. Ekstremal sayyohlar talablariga javob beradigan turoperatorlar va sarguzasht kompaniyalari soni ortib borayotgani sababli, O‘zbekiston global sarguzasht turizmi xaritasida o‘z o‘rnini egallamoqda.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ekstremal turizm O‘zbekistonning turizm sohasida muhim o‘rin tutadi va sayohatchilarga mamlakatning rang-barang landshaftlari va boy madaniy merosi bilan tanishishning o‘ziga xos va qiziqarli usulini taklif etadi. O‘zbekistonda ekstremal turizm rolining bir necha asosiy jihatlari:

1. Iqtisodiy ta'sir: Ekstremal turizm ixtisoslashgan tajribaga pul sarflashga tayyor bo'lgan sarguzasht ishqibozlarining o'ziga xos bozorini jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyotiga hissa qo'shadi. Turizmning ushbu shakli O‘zbekistonning sayyohlik takliflarini diversifikatsiya qilishga, an'anaviy diqqatga sazovor joylarga bo‘lgan ishonchni kamaytirishga va yuqori mablag‘ sarflaydigan sayohatchilarning yangi segmentini jalb qilishga yordam beradi.

2. Destinatsiyani rivojlantirish: Ekstremal turizmni qo‘llab-quvvatlash uchun infratuzilma va xizmatlarni rivojlantirish, masalan, sarguzashtli turoperatorlar, asbob-uskunalar ijarasi va ixtisoslashgan gidlar O‘zbekistonda umumiy turizm industriyasini rivojlantirishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, yangi ish o'rinlari yaratilishiga olib keladi va ilgari asosiy turizm e'tibordan chetda qolgan chekka hududlarda barqaror o'sishni ta'minlaydi.[2]

3. Madaniy almashinuv: O'zbekistonda ekstremal turizm ko'pincha mahalliy jamoalar va mahalliy xalqlar madaniyati bilan o'zaro aloqalarni o'z ichiga oladi va sayohatchilarga an'anaviy turmush tarzi, urf-odatlar va merosi bilan bevosita tanishish imkoniyatini beradi. Ushbu madaniy almashinuv nafaqat sayohat tajribasini boyitadi, balki madaniyatlararo tushunish va qadrlashga yordam beradi.[4]

4. Atrof-muhitni muhofaza qilish: Mas'uliyatli ekstremal turizm amaliyotlari tabiiy muhitni saqlash va inson faoliyatining zaif ekotizimlarga ta'sirini minimallashtirish muhimligini ta'kidlaydi. Tabiatni muhofaza qilish masalalari bo'yicha xabardorlikni oshirish va barqaror amaliyotni targ'ib qilish orqali O'zbekistonda ekstremal turizm kelajak avlodlar uchun mamlakat tabiiy resurslarini muhofaza qilishga hissa qo'shishi mumkin.

5. Sarguzashtli sport turlarini targ'ib qilish: O'zbekistonda ekstremal turizmning o'sishi mamlakatni butun dunyo bo'ylab sarguzashtli sport ishqibozlari uchun manzil sifatida ko'rsatishga yordam beradi. Alpinizm, qoyaga ko'tarilish, yo'ldan tashqarida haydash va suv sporti kabi yo'nalishlar bo'yicha tadbirlar, ekspeditsiyalar va musobaqalarni o'tkazish orqali O'zbekiston o'zini mintaqadagi adrenalin bilan to'ldiriladigan tadbirlar markazi sifatida ko'rsatishi mumkin.[3]

Umuman olganda, ekstremal turizm O'zbekistonning turizm landshaftida ko'p qirrali rol o'ynab, unutilmas tajribalar, iqtisodiy imkoniyatlar, madaniy sho'ng'inlik, atrof-muhitni muhofaza qilish va sport bilan shug'ullanish uchun eshiklarni taklif etadi. Mamlakat ekstremal turizmni qo'llab-quvvatlash va rivojlanishini rag'batlantirishda davom etar ekan, u noma'lum hududda hayajonli qochishga intilayotgan jasur sayohatchilar uchun asosiy yo'nalish sifatida tan olinadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda ekstremal turizmning rivojlanishi nafaqat mamlakatning turizm landshaftini boyitibgina qolmay, balki adrenalin bilan to'yingan sayohatchilar uchun ham hayajonli va unutilmas tajriba taqdim etadi. O'zining ajoyib tabiiy go'zalligi, madaniy xilma-xilligi va qiziqarli tadbirlari bilan O'zbekiston ekstremal turizm uchun asosiy yo'nalish bo'lishga tayyor bo'lib, kam sayohat qilgan yo'lni o'rganishga tayyor bo'lgan jasoratli sayohatchilar uchun noyob sarguzasht, madaniyat va kashfiyotlarni taklif etadi.[5]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tuxliyev I.S., Xaitboyev R., Tursunova G.R. Turizm asoslari. O'quv-uslubiy murakkab. - Samarqand, SamISI, 2013. - 372 b.[1]

2. Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O'zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari. // xizmat ko'rsatish va turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.: Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]

3. Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]

4. Matyakubov U.R. —Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillashtirish yo'nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]

5. Halikulov A.N. —Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]